

București, 30 martie 2018

În atenția domnului Ministru George Ivașcu,

Asociația pentru Tehnologie și Internet (ApTI) este o organizație neguvernamentală care acționează pentru protecția drepturilor civile digitale prin garantarea unui mediu digital liber și deschis.

Vă supunem atenției anumite aspecte ale **propunerii de directivă de modificare a regimului drepturilor de autor în Uniunea Europeană**¹, un proiect legislativ european ce aduce atingere drepturilor utilizatorilor ale căror interese le reprezentăm.

Prin cele ce urmează, dorim să vă transmitem implicațiile negative pe care le va avea în practică această propunere legislativă, în speranța că putem beneficia de sprijinul dvs., de a lua măsurile necesare ca România să apere interesele cetățenilor și să înlăture efectele negative ale anumitor articole și amendamente din acest proiect legislativ.

În concret, **susținem eliminarea totală a articolelor 11 și 13 din propunerea de directivă și corectarea articolelor 3 și 4 în beneficiul mediului educațional, științific și de cercetare și pentru susținerea inovației și dezvoltării**. În continuare vom explica pe scurt motivele poziției noastre.

Articolul 11 - un nou drept pentru editorii de presă (ancillary copyright)

Se crează un nou drept pentru editorii de presă, prin care pot cere remunerații pentru afișarea link-urilor și a scurtei descrieri care trimite către conținutul lor publicat online. Propunerea este făcută în lipsa unor studii care să demonstreze că acest nou drept este necesar. Mai îngrijorător, un studiu JRC despre impactul Articolul 11 a fost în mod voit blocat de la publicare deoarece aducea dovezi împotriva creării unui nou drept pentru editorii de presă și nu susținea punctul de vedere al Comisiei Europene².

¹<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2016:593:FIN>

²<https://juliareda.eu/2017/12/jrc-paper-copyright/> și <http://copybuzz.com/copyright/ec-withholds-evidence-again/>

Adoptarea unui nou drept auxiliar pentru editorii de presă poate avea efecte importante în ceea ce privește **accesul la informații** în special și a **libertății de exprimare** în general. Rețelele de socializare și site-urile web folosite de sute de milioane de oameni ar putea fi afectate. În cadrul unui sistem în care editorilor li se acordă un drept suplimentar pentru fragmente conținute în articole publicate online, acei editori ar putea să pretindă taxe de la site-urile de rețele sociale, iar acestea probabil ar transfera indirect acel cost utilizatorilor lor.

De altfel, **editorii vor alege ce rezultate le vor fi afișate utilizatorilor** în lista agregatorului de conținut, în funcție de înțelegerile plătite sau gratuite pe care le vor face aceste terțe părți. Drept urmare utilizatorii nu vor mai avea acces la toată informația disponibilă, ceea ce încalcă [articolul 11 din Carta Drepturilor Fundamentale a UE](#) privind libertatea de a primi și de a oferi informații.

Acest drept de autor auxiliar a avut un **eșec răsunător în Spania și Germania**. Mulți editori au ales să încheie acorduri gratuite cu marile agregatoare de conținut, pentru a putea păstra vizibilitatea în mediul online. Doar editorii de presă mari și-au putut asuma o scădere a traficului ce vine din agregatoarele de conținut, însă, pentru publicațiile mici, acest lucru a condus la **închiderea lor completă**. În Spania, unde a fost adoptat acest nou drept pentru editori, Google News s-a retras din industrie, iar editorii mici, cu conținut local, au fost nevoiți să închidă. Printre ei se numără Planeta Ludico, NiagaRank, InfoAliment, Multifriki și Meneame.

Articolul 13 - filtre de conținut pentru materialele încărcate de utilizatori

Se dorește introducerea unor sisteme automate de filtrare a conținutului pe toate platformele online, fapt care ar pune în pericol **libertatea de exprimare a utilizatorilor de Internet**, și, potențial, dreptul la viața privată.

Considerăm că remunerația proporțională a autorilor, care a fost invocată ca motiv pentru introducerea acestui sistem, **nu poate fi realizată prin impunerea unor mijloace ilegale și foarte costisitoare de implementare a sistemelor de filtrare automată**.

Costurile pentru implementarea filtrelor vor fi foarte mari, iar companiile mici care nu-și vor putea permite investiția, vor ieși de pe piață. Asta va dăuna economiei, inovației și dezvoltării sectorului online din România.

În sistemul propus, platformele online vor trebui să comunice titularului de drepturi cum a fost folosită opera sa. Va fi nevoie așadar de un **mecanism de înregistrare a plângerilor**, care va trebui să conțină **datele cu caracter personal** ale celor cărora le-a fost eliminat conținutul. Chiar răspunsul Comisiei Juridice a Consiliului Uniunii Europene admite: "In view of any technological developments, the envisaged proposed measures may lead to an interference with the right to personal data protection, further guarantees will need to be foreseen". În acest fel, propunerea aduce atingere **dreptului la viață privată** a utilizatorilor de Internet.

Așadar, există incompatibilitate declarată, evidentă, între impunerea mecanismelor de filtrare automată și legislația europeană în vigoare. Curtea de Justiție a Uniunii Europene a hotărât de două ori problema filtrelor de conținut de către furnizorii de acces la Internet și furnizorii de servicii de găzduire pe Internet (Scarlet / Sabam C-70/10³ și hotărârile Netlog / Sabam C-360-10⁴).

Articolul 13 contravine Cartei Drepturilor Fundamentale a UE și jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, care declară că intermediarii nu pot fi ținuți responsabili de conținutul găzduit. Studiul independent al Institutului Max Planck analizează în detaliu caracterul ilegal al articolului 13⁵.

Articolul 3 - Text and Data Mining

Articolul 3 are implicațiile importante nu numai pentru zona de cercetare, dar și pentru educație. Deși a fost introdusă posibilitatea ca, pe lângă “instituțiile de cercetare” și instituțiile de patrimoniu să desfășoare activități de extragere și exploatare a datelor în “scopul activităților de cercetare”, în continuare considerăm limitată această excepție. Aceste limitări au un efect advers pentru **alte categorii de actori** – cum ar fi cercetători independenți, jurnaliști, companii private sau simpli entuziaști – care doresc să testeze modul cum “big data” sau sisteme de inteligență artificială funcționează.

Mai mult, această excepție va pune limite **firmelor și echipelor de cercetare independente** din UE într-o competiție globală în care ceilalți nu vor fi limitați de aceste dispoziții legale. Pentru o analiză mai detaliată, a se vedea și poziția Institutului Max Planck pentru Inovare și Concurență⁶.

În același timp, indicăm și amenințările pe care acest articol le prezintă **pentru biblioteci**, acestea nemaiputând să efectueze activități de analiză de text și date asupra bazelor de date pe care le dețin⁷.

Articolul 4 - educație

Acest articol propune o excepție pentru mediul educațional care se restrânge doar în scopul de ilustrare. Mai mult articolul limitează modalitatea de transmitere a materialelor ilustrate doar la laboratoare de calculatoare sau prin conexiuni securizate și **nu face decât să dezavantajeze Internetul și orice măsură de educație promovată prin metode digitale**⁸.

³<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:62010CJ0070>

⁴<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d0f130d53cd82be84aeb48989a18c28fa4a25f68.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4PaNuNe0?text=&docid=119512&pageIndex=0&doclang=ro&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=949622>

⁵https://www.ip.mpg.de/fileadmin/ipmpg/content/stellungnahmen/Answers_Article_13_2017_Hilty_Moscon-rev-18_9.pdf

⁶https://www.ip.mpg.de/fileadmin/ipmpg/content/stellungnahmen/MPI-Position-Paper_TDM_2017-01-14-corr_def.pdf

⁷<https://blogs.ifla.org/lpa/2018/02/28/mining-menace-could-new-eu-rules-put-data-in-danger/>

⁸Vedeți și opiniile unui profesor și cercetător, intervievat în cadrul campaniei ApTI de informare asupra propunerii de reformă copyright:

În opinia noastră, excepțiile de la dreptul de autor pentru zona educațională digitală ar trebui să fie cât mai largi și să țină cont de realitățile educației de astăzi – care promovează **cursurile online la nivel de masă (MOOC) și educația deschisă cu resurse educaționale deschise**, inclusiv prin măsuri susținute public de către Comisia Europeană.

Concluzie

În concret, **susținem eliminarea totală a articolelor 11 și 13 din propunerea de directivă și corectarea articolelor 3 și 4 în beneficiul mediului educațional, științific și de cercetare și pentru susținerea inovației și dezvoltării.**

Eliminarea articolelor 11 și 13 este imperios necesară pentru respectarea obiectivului declarat al consolidării unei Piețe Unice Digitale în Uniunea Europeană și pentru a răspunde necesităților societății actuale, aliniate mijloacelor tehnologice moderne, dar și pentru a sprijini economia digitală în România.

Considerăm că România trebuie să aibă în vedere la stabilirea poziției oficiale de negociere proporționalitatea măsurilor propuse și interferența acestora cu drepturile și libertățile cetățenilor.

Mai mult, în contextul preluării Președinției Uniunii Europene anul viitor, considerăm că poziția României față de acest dosar trebuie să fie fermă în sensul alinierii tuturor propunerilor legislative pentru îndeplinirea Agendei Digitale 2020. Ori susținerea acestei propuneri de directivă nu conduce la realizarea unui piețe unice digitale, încurajarea accesului la cunoaștere, inovației și dezvoltării spațiului economic românesc și european.